

Holokaust u nastavi: priručnik za nastavnike,
Memorijalni muzej holokausta u Sjedinjenim Američkim Državama,
Zagreb, 2005.

Holokaust je u knjizi definiran kao "poseban genocidni događaj u povijesti dvadesetog stoljeća: sustavni progon i uništenje, pod pokroviteljstvom države, europskog židovstva koje su provodili nacistička Njemačka i njezini saveznici u razdoblju od 1933. do 1945. godine" (str. 7).

Priručnik u svojih deset poglavlja detaljno pristupa problemu edukacije o holokaustu. Odmah valja reći da je to vrlo koristan metodički priručnik za poučavanje učenika u osnovnoj i srednjoj školi te za edukaciju odraslih.

Nakon sadržaja (str. 3-4), knjiga započinje opsežnom cjelinom "Smjernice za poučavanje o holokaustu" (str. 5-21). U njoj su naglašeni razlozi poučavanja. "Holokaust nije bio povijesna slučajnost – dogodio se zbog toga jer su pojedinci, organizacije i vlade donosili odluke koje nisu samo ozakonile diskriminaciju, već su dopustile i pojavu predrasuda, mržnje te na posljetku i masovnih ubojstava" (str. 5).

Istaknuto je i pitanje motivacije. "Holokaust pruža dobar okvir za istraživanje razloga zašto je opasno ostati nijemim, bešćutnim i ravnodušnim kada svjedočimo ugnjetavanju drugih ljudi" (str. 6). U Sjedinjenim Američkim Državama nije preporučljiva edukacija o holokaustu prije sedmoga ili osmoga razreda osnovne škole. Priručnik sadrži mnoge preporuke za metodološke pristupe i njihova detaljna objašnjenja s primjerima iz prakse: "definirajte pojam holokausta, izbjegavajte uspoređivati patnju, izbjegavajte pojednostavljene odgovore na složena povijesna pitanja, pažljivo utvrdite izvor informacija, pokušajte izbjeći stereotipne opise" i dr. (str. 7-13). Na kraju prve cjeline predstavljeni su zanimljivi načini integracije holokausta u postojeće nastavne predmete u SAD-u (primjerice književnost i povijest umjetnosti) koji se mogu korisno primijeniti u našem obrazovnom sustavu.

Druga cjelina, nazvana "Prijedlog tematskih područja za nastavu povijesti holokausta" (str. 21-23), sadrži temeljna tematska područja (po preporuci Muzeja) koja bi se trebala obraditi u nastavi kako bi učenici dobili cjelovitu sliku o holokaustu.

Tematska područja podijeljena su kronološki u tri razdoblja: od 1933. do 1939., od 1939. do 1945. i nakon 1945. godine.

"Povijest holokausta: pregled" naslov je treće cjeline knjige (str. 23-35). Povijesni pregled obuhvaća razdoblje od 1933. godine do poslijeratne Europe. "Stoljeća vjerskih predrasuda protiv Židova u kršćanskoj Europi, pogoršanih modernim političkim antisemitizmom koji se razvio iz složene mješavine ekstremnog nacionalizma, financijske neizvjesnosti, straha od komunizma i takozvane znanosti o rasama, stvorila su temelj za holokaust" (str. 23). U berlinskoj četvrti Wannsee održan je 20. siječnja 1942. sastanak kojim je predsjedao general pukovnik SS-a Reinhard Heydrich. Tema ovoga sastanka bila je provedba "konačnoga rješenja" kao državne politike iako su

posebni njemački odredi pod nazivom *Einsatzgruppen* još prije sastanka u Wannseeu provodili masivna krvoprolića Židova na području okupiranoga Sovjetskog Saveza. Tijekom Drugoga svjetskog rata stočni vagoni puni ljudi stizali su iz cijele Europe u logore za istrjebljenje u okupiranoj Poljskoj. "Iako sve žrtve nisu bili Židovi, svi su Židovi bili žrtve", napisao je preživjeli svjedok holokausta Elie Wiesel (str. 24).

U cjelini "Kronologija holokausta" (str. 35-48) navedeni su svi datumi i godine koji su neophodni za uzročno-posljedično povezivanje događaja od 30. siječnja 1933., kada je Adolf Hitler postao kancelar, do lipnja 1948. kada je američki kongres prihvatio Zakon o raseljenim osobama kojim je omogućeno useljavanje 200 000 raseljenih osoba u SAD.

"Memorijalni muzej holokausta u Sjedinjenim Američkim Državama" (str. 49-53) naslov je pete cjeline u kojoj je Muzej predstavljen kao "američka nacionalna ustanova za dokumentiranje, istraživanje i tumačenje povijesti holokausta, a istodobno i spomenik te zemlje milijunima ljudi koji su ubijeni u holokaustu" (str. 49). U ovome dijelu knjige dane su detaljne informacije o posjetima stalnome postavu te ostalim izložbama i sadržajima koje je osmislio Muzej.

Sljedeće dvije cjeline nose naziv "Muzej na internetu – www.ushmm.org" (str. 53-54) i "Centar za edukaciju" (str. 55). Na *web*-sjedištu Memorijalnoga muzeja dostupne su informacije o obrazovnim programima, resursima, mogućnostima za stručno usavršavanje, muzejskim zbirka i dr. Muzej omogućuje elektroničke izložbe i elektronički katalog. Centar za edukaciju nudi obrazovne i informacijske materijale na temu holokausta.

"Stručni razvoj nastavnika" (str. 57-60) naslov je osme cjeline, u kojoj se može dobiti uvid u radionice, seminare, konferencije te program stipendiranja Muzeja za nastavnike u višim razredima osnovne škole i u srednjoj školi.

Deveta cjelina je "Bibliografija s bilješkama" (str. 61-104), a predstavlja izbor izvrsnih knjiga za više razrede osnovne škole, srednju školu i odrasle. Bibliografija završava katalogom knjiga prema autoru (str. 98-104).

U zadnjoj cjelini naslovljenoj "Videografija s bilješkama" (str. 105-128) svrstani su zanimljivi videomaterijali prema tematici holokausta: opći prikazi holokausta, život prije holokausta, zločinci, rasizam - antisemitizam, mozaik žrtava, geto, logori, otpor i dr. Na kraju knjige nalazi se katalog videomaterijala prema naslovu (str. 126-127) i temama (str. 128).

"Holokaust u nastavi" iznimno je koristan priručnik za nastavnike jer uz mnoštvo informacija i primjera daje upute o mogućnosti suradnje s Memorijalnim muzejem holokausta u SAD-u koji nam putem ove knjige daje detaljne obavijesti o svojim aktivnostima kao i korisne kataloge knjiga i videomaterijala kako bi učenici uspjeli shvatiti razmjere holokausta.

Maja ČUTIĆ GORUP, prof.